

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

**Zakonodavno uređenje pitanja klevete:
iskustva nekoliko evropskih zemalja**

Podgorica, decembar 2014. godine

Broj: 12/2014

Klas. br: 00-52/14-

Datum: decembar 2014. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

*Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore

Sadržaj

UVOD	4
1. Međunarodni standardi u vezi sa slobodom izražavanja i klevetom	6
2. Komparativni pregled po zemljama u vezi sa kriminalizacijom i dekriminalizacijom klevete	9
BELGIJA	9
BOSNA I HERCEGOVINA.....	9
ČEŠKA.....	11
ESTONIJA.....	12
FINSKA.....	13
KIPAR	13
MAKEDONIJA	15
RUMUNIJA	15
SLOVAČKA.....	15
SLOVENIJA	16
UJEDINJENO KRALJEVSTVO	18
IZVORI INFORMACIJA	19

UVOD

Sloboda izražavanja predstavlja jedno od ključnih ljudskih prava i ima značajnu ulogu u ostvarivanju demokratije, što je potvrđeno nizom međunarodnih, evropskih i nacionalnih dokumenata. Na primjer, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u članu 10 predviđa da „svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posjedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtijevaju dozvole za rad televizijskih, radio i bioskopskih preduzeća.“¹ Osim toga, Evropski sud za ljudska prava više puta potvrdio je značaj slobode izražavanja za izgradnju demokratskog društva, konstatujući u slučaju *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*² sljedeće: „Sloboda izražavanja sačinjava jedan od suštinskih temelja demokratskog društva, jedan od osnovnih uslova za njegov napredak i razvitak svakog čovjeka. Saglasno stavu 2 člana 10, ona se ne odnosi samo na informacije ili ideje koje se povoljno prihvataju ili smatraju bezazlenim i nevažnim, već i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiravaju državu ili bilo koji segment stanovništva. To je ono što zahtijevaju pluralizam, tolerancija i širina duha, bez kojih nema demokratskog društva“.³ U tom smislu, Sud je u slučaju *Bergens Tidende i drugi protiv Norveške*⁴ istakao da „iako štampa ne smije prekoračiti izvjesne granice, naročito kada se radi o ugledu i pravima drugih i potrebi da se spriječi objavljivanje povjerljivih informacija, njena dužnost je da saopšti, na način koji je u skladu sa njenim obavezama i odgovornostima, informacije i ideje o svim pitanjima od javnog interesa“.⁵ Pored toga, Sud je svjestan činjenice da se u novinarskoj slobodi može pribjeći izvjesnom stepenu pretjerivanja, ili čak provokacijama.⁶

Međutim, Sud navodi da član 10 Konvencije ne garantuje potpuno neograničenu slobodu izražavanja, čak i u pogledu važnih događaja od javnog interesa koje prati štampa. Vršenje ove slobode podrazumijeva i određene odgovornosti i dužnosti koje se odnose na štampu. Stoga, zaštita novinara u pogledu izvještavanja o pitanjima od opšteg interesa podliježe uslovu da oni postupaju u dobroj vjeri kako bi pružili tačne i pouzdane informacije u skladu sa novinarskom etikom (slučaj *Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 27. mart 2006. godine).⁷

Prema tome, pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno i može biti predmet niza ograničenja u međunarodnom i nacionalnom zakonodavstvu, pri čemu ograničenja moraju biti striktno definisana. Član 10 Evropske konvencije u stavu 2 predviđa sljedeće: „Pošto korišćenje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbjednosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja

---

¹ Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, član 10, stav 1
http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf

² *Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 7. decembar 1976, serija A br. 24, stav 49

³ Ditertr, Žil, Izvodi iz najznačajnijih odluka Evropskog suda za ljudska prava, Službeni glasnik, Beograd, 2004

⁴ *Bergens Tidende i drugi protiv Norveške*, 2. maj 2000. godine

⁵ Ditertr, op. Cit.

⁶ *Prager i Oberschlick protiv Austrije*, 26. april 1995. godina, serija A, broj 33, stav 38

⁷ Ditertr, op cit.

ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja obavještenja dobijenih u povjerenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva“.

Imajući u vidu da sloboda izražavanja povlači za sobom odgovornosti i dužnosti, potrebno je pronalaženje odgovarajuće ravnoteže između prava na slobodu izražavanja i prava na poštovanje privatnog i porodičnog života, sadržanog u članu 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama.

U cilju predstavljanja uporednih iskustava zemalja regiona, pojedinih država članica Evropske unije, kao i standarda međunarodnih organizacija u oblasti kriminalizacije i dekriminalizacije klevete, Istraživački centar je analizom zakonodavstva i drugih dokumenata prikupio i predstavio podatke u vezi sa navedenom tematikom za nekoliko zemalja.

U ovom radu daje se osvrt na međunarodne standarde u vezi sa slobodom izražavanja i klevetom, nakon čega su predstavljeni podaci u vezi sa kriminalizacijom i dekriminalizacijom klevete u nekoliko zemalja: Belgija, BiH, Češka, Estonija, Finska, Kipar, Hrvatska, Makedonija, Rumunija, Slovačka, Slovenija, Srbija i Ujedinjeno Kraljevstvo.

1. Međunarodni standardi u vezi sa slobodom izražavanja i klevetom

Na međunarodnom nivou postoji konsenzus da kleveta kao krivično djelo nije neophodna za zaštitu ugleda, te da može biti ukinuta u cilju potpunog uživanja prava na slobodno izražavanje. Komitet Ujedinjenih nacija za ljudska prava u Opštem komentaru (br. 34) u vezi sa članom 19 Međunarodnog pakta o političkim i građanskim pravima⁸ navodi da države ugovornice treba da razmotre dekriminalizaciju klevete u svim slučajevima, te da se krivično zakonodavstvo u tom smislu primjenjuje samo na najozbiljnije slučajeve, kao i to da zatvorska kazna nikada ne treba da predstavlja odgovarajuće rješenje.⁹

Tri međunarodna specijalna predstavnika za slobodu izražavanja, specijalni izvjestilac Ujedinjenih nacija, predstavnik OEBS-a za slobodu medija i specijalni izvjestilac Organizacije američkih država sastaju se jednom godišnje od 1999. godine i svake godine usvajaju zajedničku deklaraciju koja sadrži preporuke, mišljenja i zaključke u vezi sa slobodom izražavanja. U Zajedničkoj deklaraciji od novembra 1999. godine i decembra 2002. godine, pozvali su države članice da ukinu i promijene zakone koji definišu klevetu kao krivično djelo, budući da ona ne predstavlja opravdano ograničenje slobode izražavanje.¹⁰

Takođe, Parlamentarna skupština OEBS-a u nekoliko navrata pozvala je sve države učesnice da ukinu zakone koje predviđaju krivičnu odgovornost za klevetu javnih ličnosti ili kazne za klevetu države, državnih organa ili javnih zvaničnika.

U dokumentu sa sastanka u Kopenhagenu, održanom u okviru Konferencije o ljudskoj dimenziji Konferencije za bezbjednost i saradnju u Evropi (CSCE) 1990. godine, zemlje učesnice potvrdile su da svako ima pravo na slobodu izražavanja, što uključuje slobodu na mišljenje i primanje i davanje informacija bez uplitanja javnih vlasti i bez obzira na granice. Primjena ovog prava može biti predmet samo onih ograničenja koja su propisana zakonom i previđena međunarodnim standardima.¹¹

„Što se tiče standarda Savjeta Evrope u vezi sa klevetom, mogu se sažeti u četiri osnovna standarda:

- obezbjediti dosta prostora za javnu raspravu o pitanjima od javnog interesa - iako pravo na slobodu izražavanja nije apsolutno, bilo kakva ograničenja moraju biti apsolutno i suštinski "neophodna", što znači da nema alternativne mogućnosti u vidu nekog blažeg odgovora. Dio ovog standarda je i to da javni službenici i

---

⁸ Član 19 glasi: Niko ne može biti uznemiravan zbog svoga mišljenja. Svako ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo podrazumijeva slobodu traženja, primanja i širenja obavještenja i ideja svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, putem štampe ili u umjetničkom obliku, ili ma kojim drugim sredstvom po svom izboru. Korišćenje ovih sloboda povlači posebne dužnosti i odgovornosti. Ono se, prema tome, može podvrgnuti izvjesnim ograničenjima koja ipak moraju biti izričito utvrđena zakonom i koja su neophodna za poštovanje prava i ugleda i drugih lica i za zaštitu nacionalne bezbjednosti ili javnog poretka, ili javnog zdravlja ili morala.

⁹ OSCE, Office of the Representative on Freedom of the Media, Legal Analysis of Law no. 925 of 17 October 2013 concerning the Defamation Legislation in Italy, November 2013

<http://www.osce.org/fom/108108?download=true>

¹⁰ OSCE, Ibidem.

¹¹ Meeting of the Conference on the Human Dimension of the CSCE, June 1990

http://www2.ohchr.org/english/law/compilation_democracy/csce.htm

političari treba da tolerišu daleko veći stepen kritike svog rada nego bilo ko drugi, jer su zbog toga i izabrani. Suština je u tome da sudovi ne bi trebalo da ograničavaju javnu raspravu.

- praviti ključnu razliku između izjava o činjenicama i iznošenja mišljenja - sudije ne treba da miješaju izjave - mišljenja (vrijednosne sudove) sa izjavama o činjenicama. Jedno od pitanja koje se najčešće ponavlja u Strazburu prilikom primjene standarda o kleveti je razlikovanje između navođenja činjenica i navođenja mišljenja. Razlika je veoma važna: činjenica se može dokazati, mišljenje ne može. Evropski sud pruža visok stepen zaštite navodima mišljenja, naročito o pitanjima koja su od javnog interesa.
- novinarima obezbijediti pravo na odbranu „odgovornog novinarstva” - odgovarajuća ravnoteža između prava na slobodu izražavanja i prava na zaštitu ugleda treba da zaštiti one koji su razumno postupili pri objavljivanju izjava o pitanjima od javnog interesa, istovremeno omogućavajući tužiocima da tuže one koji to nisu učinili, što bi se moglo nazvati i odbranom „razumnog objavljivanja”. Mediji koji postupaju u skladu s priznatim profesionalnim standardima bi i inače trebalo da zadovolje test razumnosti.
- sankcije uvijek moraju biti srazmjerne - pretjerano oštra sankcija ili previsoka naknada štete, čak i za izjave za koje se utvrdi da su klevetničke, predstavljaju kršenje garancije slobode izražavanja. Dvije mjere su naročito relevantne u bilo kojoj diskusiji o ovom pitanju: kazna zatvora i izricanje teških novčanih kazni ili visokih odšteta.“¹²

Parlamentarna skupština Savjeta Evrope u svojoj Rezoluciji 1577 (2007) „Ka dekriminalizacije klevete“¹³ pozvala je one države članice koje još predviđaju zatvorske kazne za klevetu, da ih ukinu bez odlaganja, preciznije definišu pojam klevete u zakonodavstvu i obezbijede da građansko pravo pruži efikasnu zaštitu ugleda ljudi. Osim toga, Parlamentarna skupština Savjeta Evrope u Preporuci 1814 (2007)¹⁴ poziva Komitet ministara da apeluje na sve države članice da analiziraju zakonodavstvo u vezi sa klevetom i, tamo gdje je neophodno, unesu izmjene i dopune u cilju usklađivanja sa praksom Evropskog suda za ljudska prava u cilju otklanjanja rizika od zloupotrebe ili neopravdanih gonjenja.

U istraživanju Savjeta Evrope u vezi sa zakonodavstvom o kleveti u zemljama članicama Savjeta Evrope¹⁵ navodi se da i dalje postoji veliki broj zemalja čije zakonodavstvo definiše klevetu kao krivično djelo, ali da je uprkos tome zabilježen jasan trend potpune ili djelimične dekriminalizacije klevete.

---

¹² Peter Noorlander, Najbolja praksa obezbjeđenja primjene standarda iz prakse Evropskog suda za ljudska prava u domaćem pravnom poretku, Reforma odgovornosti za uvredu i klevetu, Akcija za ljudska prava, Podgorica, 2010.

¹³ Resolution “Towards Decriminalisation of Defamation”, 4 October 2007

<http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta07/eres1577.htm>

¹⁴ Recommendation 1814 (2007), 4 October 2007

<http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta07/erec1814.htm>

¹⁵ Council of Europe, Study on the alignment of laws and practices concerning defamation with the relevant case-law of the European Court of Human Rights on freedom of expression, particularly with regard to the principle of proportionality, CDMSI(2012)Misc11Rev2

[http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/CDMSI/CDMSI\(2012\)Misc11Rev2_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/CDMSI/CDMSI(2012)Misc11Rev2_en.pdf)

Potpuna ili djelimična dekriminalizacija klevete postoji u sljedećim zemljama: Jermenija, Bosna i Hercegovina, Kipar, Estonija, Gruzija, Irska, Crna Gora, Kirgistan, Moldavija, Rumunija, Tadžikistan, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo, Sjedinjene Američke Države.

Što se tiče regulisanja pitanja klevete u zemaljama članicama Evropske unije i zemljama kandidatima za članstvo u EU, moguće ih je podijeliti u tri grupe:

1. zemlje u kojima kleveta dekriminalizovana– BiH, Crna Gora, Estonija, Irska, Kipar, Makedonija, Rumunija, Ujedinjeno Kraljevstvo; Međutim, u Estoniji, Kipru, Bosni i Hercegovini i Makedoniji uvreda države, strane države i međunarodne organizacije, kao i njihovih simbola, predstavlja krivično djelo.

2. zemlje u kojima je kleveta krivično djelo – Austrija, Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Finska, Grčka, Hrvatska, Holandija, Italija, Letonija, Litvanija, Luksmeburg, Mađarska, Malta, Makedonija, Njemačka, Portugal, Poljska, Slovenija, Srbija, Slovačka, Španija, Švedska;

3. zemlje u kojima je kleveta krivično djelo, ali nije propisana zatvorska kazna: Bugarska, Francuska (osim za djela kleveta na osnovu pripadnosti etničkoj grupi, rasi, nacionalnosti, polu) Hrvatska (osim za izvirgavanje poruzi, preziru ili grubom omalovažavanju Republike, zastave grba ili himne, kao i stranih država i njihovih simbola, te međunarodnih organizacija).

2. Komparativni pregled po zemljama u vezi sa kriminalizacijom i dekriminalizacijom klevete

BELGIJA¹⁶

U Belgiji, kleveta je krivično djelo. U Krivičnom zakonu Belgije¹⁷, napadi na ugled pojedinca podijeljeni su u sljedeće kategorije: uvreda, uvreda i kleveta, zlonamjerno otkrivanje informacija i zlonamjerno gonjenje i klevetničke tvrdnje protiv nadređenog. Izvršena je izmjena i dopuna određenih članova Krivičnog zakona, koji propisuju kazne za klevetničke tvrdnje protiv javnih funkcionera, u cilju obezbjeđenja većeg nivoa zaštite za lica koja su izložena takvim tvrdnjama. Izmjene i dopune proizilaze iz nalaza da je, u praksi, veoma često teško dokazati neistinitost navedenih činjenica u odlukama o meritumu u krivičnim ili disciplinskim postupcima, zbog toga što tužilaštvo donese odluku o prekidanju postupka, istražni sudija poništi nalog ili je rok za tužbu istekao. Zbog toga, donijeta je odluka o dopuni člana 447 koji sada omogućava da se donese odluka o kleveti čak i kada postupak u vezi sa navodnim prekršajem nije izazvan odlukom o meritumu.

Pored ovih mjera, u belgijskom zakonodavstvu postoje i druge odredbe koje kažnjavaju oblike uvrede ili zloupotrebe. To se uglavnom odnosi na uvrede ili zloupotrebe usmjerene prema određenom ljudima zbog njihovih položaja ili činova.

Krivični zakon Belgije takođe predviđa kaznu zatvora do dvije godine za narušavanje ugleda države.

BOSNA I HERCEGOVINA

Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine¹⁸ uređuje građansku odgovornost za štetu nanесenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronоšenjem neistinitih činjenica o tom pravnom ili fizičkom licu trećem licu.

Uređivanjem građanske odgovornosti želi se postići:

- a) pravo na slobodu izražavanja, zagarantovano Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (*“Službeni glasnik BiH”, broj 6/99*) predstavlja jedan od bitnih osnova demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;
- b) pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen i ne primjenjuje se samo na izražavanja koja se smatraju pohvalnim ili neuvredljivim, nego i na izražavanja koja mogu uvrijediti, ogorčiti ili uznemiriti;
- c) sredstva javnog informisanja imaju značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni posmatrači i prenosioci informacija javnosti.

---

¹⁶ CDMSI(2012)Misc11Rev2, Ibid.

¹⁷ Code penal Belgium <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/16036/preview>

¹⁸ Zakon o zaštiti od klevete (*Službene novine Federacije BiH», broj 19/03 i 73/05*)
<http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2003/zakoni/13bos.htm>

Zakon o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine primjenjuje se na zahtjeve za naknadu štete zbog klevete, bez obzira kako je zahtjev označen. Zakon predviđa da javnom organu nije dozvoljeno da podnese zahtjev za naknadu štete zbog klevete i da javni službenik može privatno i isključivo u ličnom svojstvu podnijeti zahtjev za naknadu štete zbog klevete.

Zakon predviđa sljedeće odgovornosti za klevetu:

- Svako lice koje prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili prenošenjem neistinite činjenice, identifikujući to pravno odnosno fizičko lice trećem licu, odgovorno je za klevetu;
- Za klevetu iznesenu u sredstvima javnog informisanja odgovorni su autor, odgovorni urednik, izdavač, kao i lice koje je na drugi način vršilo nadzor nad sadržajem tog izražavanja;
- Lice koje prouzrokuje štetu (*štetnik*) odgovorno je za štetu ako je namjerno ili iz nepažnje iznijelo ili pronijelo neistinite činjenice;
- Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, štetnik je odgovoran za štetu izazvanu iznošenjem ili pronošenjem tog izražavanja ako je znao da je izražavanje neistinito ili je nepažnjom zanemario neistinitost izražavanja;
- Standard odgovornosti primjenjuje se i ako je oštećeni javni službenik ili je bio javni službenik ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako, prema opštem shvatanju javnosti, vrši značajan uticaj na pitanja od političkog ili javnog interesa;
- Kada se izražavanje neistinite činjenice odnosi na umrlo lice, nasljednik prvog reda tog lica može podnijeti zahtjev pod uslovom da je takvo izražavanje nanijelo štetu ugledu nasljednika.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od klevete Federacije Bosne i Hercegovine ne postoji odgovornost za klevetu:

a) ukoliko je izražavanjem izneseno mišljenje ili ako je to izražavanje u suštini istinito, a netačno samo u nebitnim elementima;

b) ukoliko je štetnik po zakonu obavezan da iznosi ili pronosi izražavanje ili je iznosio odnosno pronosio izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;

c) ukoliko je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno.

Prilikom donošenja odluke iz razloga „ukoliko je iznošenje odnosno pronošenje izražavanja bilo razumno sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, a naročito:

- način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja;
- prirodu i stepen prouzrokovane štete;
- dobronamjernost i pridržavanje štetnika opšte prihvaćenih profesionalnih standarda,
- pristanak oštećenog;
- vjerovatnost nastanka štete i u slučaju da izražavanje nije izneseno ili proneseno;
- činjenicu da li izražavanje predstavlja objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih lica;
- te da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili na pitanja od političkog ili javnog značaja.

Zakon takođe predviđa da je oštećeni dužan da preduzme sve potrebne mjere da ublaži štetu uzrokovanu izražavanjem neistinite činjenice, a naročito da štetniku podnese zahtjev za ispravku tog izražavanja.

Novinar i drugo fizičko lice koje je redovno ili profesionalno uključeno u novinarsku djelatnost traženja, primanja ili saopštavanja informacija javnosti, koje je dobilo informaciju iz povjerljivog izvora ima pravo da ne otkrije identitet tog izvora. Ovo pravo uključuje i pravo da ne otkrije bilo koji dokument ili činjenicu koji bi mogli razotkriti identitet izvora, a naročito usmeni, pismeni, audio, vizuelni ili elektronski materijal. Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora nije ni pod kakvim okolnostima ograničeno u postupku koji se vodi u smislu ovog zakona.

Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora ima i svako drugo fizičko lice koje učestvuje u postupku u smislu ovog zakona, a koje kao rezultat svog profesionalnog odnosa sa novinarom ili drugim licem, sazna identitet povjerljivog izvora informacija.

ČEŠKA¹⁹

U Češkoj, kleveta je krivično djelo koje nosi maksimalnu zatvorsku kaznu u trajanju od dvije godine. Zakon predeviđa da istina može da se koristi kao sredstvo odbrane.

Krivični zakon Republike Češke predviđa da je širenje netačnih, uzmemiravajućih informacija kažnjivo. Za ovo krivično djelo predviđena je zatvorska kazna u trajanju do jedne godine ili novčana kazna.

U skladu sa Krivičnim zakonom Republike Češke, kleveta, koja podrazumijeva širenje netačnih informacija koje narušavaju nečiji položaj u društvu ili prouzrokuju neku drugu veću štetu, je krivično djelo koje je kažnjivo zatvorskom kaznom u trajanju do jedne godine. Ukoliko se kleveta prenosi putem masovnih medija, Zakon previđa kaznu do dvije godine zatvora.

Druge odredbe Krivičnog zakona predviđaju da prenesena informacija mora da bude netačna i saopštena sa namjerom da tužitelju nanese štetu.

U Češkoj, slučajevi klevete spadaju u oblast krivičnog prava i rješavaju se Krivičnim zakonom samo onda kada se može dokazati da je navodna kleveta toliko ozbiljna da procedure građanskog prava nijesu adekvatne za njeno rješavanje.

Krivični zakon takođe štiti ugled državnih organa. Odredba Krivičnog zakona Republike Češke koja predviđa da je kleveta na račun predsjednika kažnjiva i to zatvorskom kaznom u trajanju do dvije godine, ukinuta je u januaru 1998. godine. Takođe, slične odredbe u vezi sa klevetom na račun Vlade, Parlamenta i Ustavnog suda ukinute su 1994. godine i to na zahtjev Ustavnog suda.

U Češkoj, ugled i dostojanstvo pojedinaca zaštićeni su i u okviru građanskog prava.

U 2004. godini, riješeno je 501 slučajeva u vezi sa narušavanjem ugleda. Većina slučajeva bili su postupci protiv novinara koje su pokrenule poznate ličnosti. Iste godine, 24 slučaja klevete riješena su u sudovima, od njih se 19 završilo osudom optuženog ali nijedan zatvorskom kaznom.

---

¹⁹ Ibid.

Novi prijedlog Krivičnog zakona nije obuhvatio klevetu i uvredu državnih organa. Međutim, Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo Parlamenta Češke, tokom rasprave o zakonu, dodao je klevetu kao krivično djelo zbog sumnje da odredbe u vezi sa klevetom u okviru građanskog prava neće pružiti dovoljnu zaštitu.

ESTONIJA²⁰

Kleveta u Estoniji dekriminalizovana je 2002. godine, uz izuzetke u određenim slučajevima kada se kleveta smatra krivičnim djelom za koje je predviđena novčana ili zatvorska kazna od maksimalno dvije godine.

Ustavom Estonije predviđeno je pravo na slobodno širenje ideja, mišljenja, uvjerenja ili informacija usmeno, u pisanoj formi, u formi fotografije ili drugom obliku, pri čemu ono može biti ograničeno u cilju zaštite javnog reda, morala, prava i sloboda, zdravlja, ugleda i dostojanstva drugih ljudi. Takođe, ovo pravo može biti ograničeno zakonom o državnim i lokalnim službenicima u cilju zaštite državne ili poslovne tajne ili povjerljivih informacija koje su im postala poznate u skladu sa prirodom posla, kao i zaštite porodičnog i privatnog života drugih ili u interesu pravosuđa.

Izuzeci od dekriminalizacije klevete predviđeni su Krivičnim zakonikom²¹ i to za: klevetu lica koja uživaju međunarodni imunitet države (novčana kazna ili kazna zatvorska kazna do godinu dana), klevetu ili uvredu zvaničnih simbola stranih država i međunarodnih organizacija (novčana kazna ili kazna zatvorska kazna do godinu dana), klevetu ili uvredu predstavnika državnih organa ili lica koja štite javni red, ukoliko je počinjena tokom obavljanja dužnosti tog lica (novčana kazna ili zatvorska kazna do dvije godine), kleveta zvaničnih simbola Estonije (novčana kazna ili kazna zatvorska kazna do godinu dana) i kleveta sudije ili suda (novčana kazna ili zatvorska kazna do dvije godine).

Građanski zakonik Estonije sadrži odredbe u vezi sa klevetom. U tom smislu predviđa da lice ima pravo da zahtijeva zaustavljanje klevete, opovrgavanje uvredljivih iskaza i naknadu materijalne i moralne štete prouzrokovane klevetom u sudskom postupku, osim u slučaju da klevetnik dokaže tačnost informacija. Ukoliko je netačna informacija prenijeta putem sredstava masovne komunikacije, potrebno je objaviti demenatij u istom sredstvu masovne komunikacije. Dokument koji sadrži netačne informacije treba da bude promijenjen.

Osim toga, u skladu sa Građanskim zakonikom, pravno lice ima pravo da zahtijeva zaustavljanje klevete, opovrgavanje uvredljivih iskaza i naknadu materijalne štete prouzrokovane klevetom u sudskom postupku, osim u slučaju da klevetnik dokaže tačnost informacija.

Dalje, Zakon o obligacionim odnosima reguliše pitanje naknade štete koja nastaje kršenjem nekog prava ličnosti. Zakon predviđa da u slučaju obaveze naknade štete koja je nastala kršenjem prava ličnosti, a naročito štete od klevete, lice koje je počinilo štetu u obavezi je da nadoknadi oštećenom licu nematerijalnu štetu, ukoliko je to opravdano ozbiljnošću povrede, naročito u slučaju fizičkih ili emocionalnih bolova.

---

²⁰ Ibid.

²¹ Penal Code of Estonia, consolidated text 15 July 2013

Kleveta lica, između ostalog iznošenjem neopravdanih tvrdnji, neopravdanom upotrebom imena ili slike lica, ili kršenjem prava nepovredivosti privatnog života ili drugih ličnih prava lica, je nezakonita, osim ako je drugačije predviđeno zakonom. Nakon utvrđivanja nezakonitosti, uzimaju se u obzir vrsta, razlozi, motiv i ozbiljnost kršenja.

Povreda prava ličnosti ili miješanje u ekonomske ili profesionalne aktivnosti lica iznošenjem netačnih, nepotpunih ili obmanjujućih informacija u vezi sa tim licem ili aktivnostima lica je nezakonito, osim ako lice koje je objavilo informacije dokaže da nije bilo svjesno da je ta informacija netačna ili nepotpuna.

Takođe, nezakonitom radnjom smatra se objavljivanje neistinitih sadržaja u vezi sa licem ili sadržaja koji mogu uticati na ekonomsku situaciju tog lica, osim ako lice koje je objavilo takve sadržaje dokaže da je ta izjava tačna. Međutim, objavljivanje informacija ili sadržaja ne smatra se nezakonitim, ukoliko lice koje je objavilo informacije ili lice kojem su takve informacije povjerene ima legitimni interes u pogledu objavljivanja i ukoliko je lice koje je objavilo informacije temeljno provjerilo informacije.

U slučaju objavljivanja neistinitih informacija, žrtva može zahtijevati da lice koje je objavilo informacije opovrgne navode ili da objavi ispravku o trošku lica koje je objavilo informacije, bez obzira na to da li je objavljivanje zakonito ili nezakonito.

FINSKA²²

U Finskoj, kleveta je krivično djelo. Krivični zakon Finske predviđa posebne odredbe koje se odnose na zastavu Finske.

Kleveta državnih organa i simbola nije se smatrala krivičnim djelom. Međutim, odredbe Krivičnog zakona Finske u vezi sa zastavom, predviđaju da je za osobu koja se sa nepoštovanjem odnosi prema zastavi Finske predviđena novčana kazna.

Kritika na račun političara i državnih službenika može biti kažnjiva samo pod određenim okolnostima. U skladu sa Krivičnim zakonom Finske, osoba koja širi netačne informacije ili netačna nagađanja/insinuacije u vezi sa drugim osobama tako da na taj čin nanosi štetu ili patnju toj osobi, ili je izlaže preziru, biće osuđena za klevetu. Osim toga, osoba koja uputi uvredljivu primjedbu na račun druge osobe, biće osuđena za klevetu. Kritika upućena na aktivnosti neke osobe u vezi sa politikom, preduzetništvom, javnom funkcijom, naukom, umjetnošću ili drugim aktivnostima, koja ne prelazi granice korektnosti, neće predstavljati klevetu.

Broj postupaka, osuda i kazni izrečenih medijskim kućama i novinarima, povećan je u posljednjih deset godina za slučajeve klevete.

KIPAR²³

Kleveta je dekriminalizovana 2003. godine osim u pogledu stranih šefova država, stranih zvaničnika i Nacionalne garde, kada je uvreda krivično djelo koje nosi maksimalnu kaznu od dvije godine zatvora.

---

²² Ibid.

²³ Ibid.

U junu 2003. godine, krivično zakonodavstvo Kipra u vezi sa klevetom i uvredom dopunjeno je zakonom 84(I)/2003 kojim se ukidaju krivična odgovornost i odredbe o hapšenju za klevetu i uvredu u Krivičnom zakonu. Kiparski Zakon o kleveti sada spada u oblast građanskog prava.

Međutim, u Krivičnom zakonu postoji posebna odredba koja predviđa krivičnu odgovornost za uvredu stranog vladara, ambasadora ili bilo kojeg drugog stranog zvaničnika. Osim toga, ovaj Zakon predviđa i krivičnu odgovornost za uvredu Nacionalne garde. Takva vrsta uvrede kažnjiva je i to zatvorskom kaznom, ne dužom od dvije godine, ili novčanom kaznom, ne većom od 1,500 kiparskih funti, ili, u nekim slučajevima, primjenjuju se obje kazne.

HRVATSKA

U Hrvatskoj, kleveta je krivično djelo za koje je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora.

Kazneni zakon Hrvatske²⁴, usvojen krajem januara 2011. godine a stupio na snagu 2013. godine, predviđa da će onaj ko uvrijedi drugoga biti kažnjen novčanom kaznom do 90 dnevnih iznosa. Ukoliko je to djelo počinjeno putem štampe, radija ili televizije na javnom skupu ili na drugi način zbog čega je uvreda postala pristupačnom većem broju osoba, počinitelj će biti kažnjen novčanom kaznom do 180 dnevnih iznosa. Ukoliko uvrijeđeni uzvratiti uvredu, sud može oba počinitelja osloboditi kazne. Ukoliko je počinitelj bio izazvan nedoličnim ponašanjem oštećenika ili je oštećenik pred sudom prihvatio njegovo izvinjenje zbog počinjenog djela, sud ga može osloboditi kazne. Ukoliko iz načina izražavanja i drugih okolnosti proizilazi da je omalovažavanje počinjeno radi zaštite drugih opravdanih interesa, u tom slučaju nema kaznenog djela uvrede.

Ukoliko neko pred drugim ljudima za nekoga iznese ili pronese činjeničnu tvrdnju koja može škoditi njegovoj časti ili ugledu, biće kažnjen novčanom kaznom do 180 dnevnih iznosa. Ukoliko je ovo djelo počinjeno putem štampe, radija ili televizije na javnom skupu ili na drugi način zbog čega je uvreda postala pristupačnom većem broju osoba, počinitelj će biti kažnjen novčanom kaznom do 360 dnevnih iznosa. Ukoliko počinitelj dokaže istinitost činjeničnih tvrdnji koje je iznosio ili pronosio ili postojanje ozbiljnog razloga zbog kojeg je, postupajući u dobroj vjeri, povjerovao u njihovu istinitost, u tom slučaju nema kaznenog djela uvrede. Međutim, dokazivanje ovakvih okolnosti nije dozvoljeno počiniocu koji činjeničnu tvrdnju nije iznosio ili pronosio u javnom interesu ili iz drugog opravdanog razloga, a postupao je pretežno u cilju da naškodi časti ili ugledu drugoga, pogotovo ukoliko se tvrdnje odnose na lični ili porodični život druge osobe. Ukoliko počinitelj prizna neistinitost svojih tvrdnji i opozove ih, sud ga može osloboditi kazne.

Novčana kazna do 360 dnevnih iznosa predviđena je za onoga ko pred drugim za nekoga iznese ili pronese neistinitu činjeničnu tvrdnju, znajući da je neistinita i koja može da škodi njegovoj časti ili ugledu. Ukoliko je to djelo počinjeno putem štampe, radija ili televizije na javnom skupu ili na drugi način zbog čega je uvreda postala pristupačnom većem broju osoba, počinitelj će biti kažnjen novčanom kaznom do 500 dnevnih iznosa.

---

²⁴ Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12)
<http://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>

Za onoga ko javno izvrzne poruzi, preziru ili grubom omalovažavanju Republiku Hrvatsku, njenu zastavu, grb ili himnu, kao i stranu državu, njenu zastavu, grb ili himnu predviđena je zatvorska kazna do jedne godine. Ista kazna predviđena je za izvršavanje poruzi, preziru ili grubo omalovažavanje Ujedinjenih nacija, Evropske unije, Savjeta Evrope, Međunarodnog crvenog krsta ili druge priznate međunarodne organizacije.

MAKEDONIJA

U Makedoniji, kleveta je krivično djelo za koje je predviđena novčana kazna, u skladu sa Krivičnim zakonom Makedonije²⁵, koji predviđa novčanu kaznu za ismijavanje i javno izlaganje poruzi Republike Makedonije, njene zastave, grba ili himne te za ismijavanje i javno izlaganje poruzi makedonskog naroda i pripadnika zajednica koje žive u Makedoniji. Osim toga, novčana kazna predviđena je i za ismijavanje i javno izlaganje poruzi strane države, njene zastave, grba ili himne, njenog predsjednika ili diplomatskog predstavnika kao i za ismijavanje i javno izlaganje poruzi međunarodnih organizacija i njihovih predstavnika.

Međutim, prethodno navedene radnje ne smatraju se krivičnim djelom ukoliko ih je počinio novinar obavljajući svoj posao, ukoliko ih je počinilo neko drugo lice u cilju zaštite slobode mišljenja i izražavanja ili drugih prava i sloboda ili u cilju zaštite javnog interesa ili u dobroj namjeri.

RUMUNIJA²⁶

U Rumuniji, kleveta je dekriminalizovana 2006. godine. Novi Krivični zakon, usvojen 2010. godine, ne sadrži odredbe koje kriminalizuju klevetu ili uvredu.

Ustav Rumunije predviđa da sloboda izražavanja ne smije da vrijeđa dostojanstvo, čast i privatnost pojedinca. Bilo kakva kleveta države i nacije, izazivanje ratne agresije po nacionalnoj, rasnoj ili vjerskoj osnovi, bilo kakvo podsticanje diskriminacije, teritorijalnog separatizma ili javnog nasilja, kao i bilo kakvo nepristojno ponašanje u suprotnosti sa moralom, zabranjeno je zakonom.

Prema Građanskom zakoniku Rumunije, kleveta i uvreda su kažnjiva djela koja se gone po privatnoj tužbi. Oštećena strana može dobiti odštetu/naknadu za prouzrokovanu moralnu i materijalnu štetu.

SLOVAČKA²⁷

Kleveta u Slovačkoj predstavlja krivično djelo, za koje je predviđena zatvorska kazna, iako su kazne značajno smanjene izmjenom zakonodavstva 2003. godine. Naredne izmjene i dopune odredba u vezi sa klevetom usvojene su 2006. godine stupanjem na snagu novog krivičnog zakonika. U skladu sa tim izmjenama, ukinuto je krivično djelo uvrede i klevete zvaničnika tokom obavljanja funkcije. Novi amandman na krivični zakonik stupio je na snagu u septembru 2009. godine koji predviđa krivično djelo

---

²⁵ Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96). Закон за изменување и дополнување на Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/99, 4/02, 43/03, 19/04, 81/05, 60/06, 73/06, 7 /08 , 139/08 , 114/09 година, 51/11, 135/11, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013.

<http://www.pravda.gov.mk/documents/KRIVICEN%20ZAKONIK%20precisten%20%20tekst.pdf>

²⁶ CDMSI(2012)Misc11Rev2, Ibid.

²⁷ Ibid.

klevete i prijetnji na osnovu rase, nacije, nacionalnosti, boje kože, roda ili etničke pripadnosti.

Krivični zakonik predviđa da je za širenje netačnih informacija o drugom licu koje mogu da ugroze ugled tog lica među drugim građanima, odnosno da ga diskredituju kada je u pitanju profesija, naruše odnose sa porodicom ili izazovu drugu ozbiljnu štetu, propisana kazna zatvora do dvije godine.

Kaznom zatvora od jedne do pet godina može biti kažnjen počinitelj ukoliko prethodno navedeno djelo počinio:

- na način da prouzrokuje značajnu štetu,
- sa posebnim motivom,
- javno,
- sa ozbiljnim propustima u poslu.

Kaznom zatvora od tri do osam godina može biti kažnjen počinitelj ukoliko prethodno navedeno djelo počinio:

- na način da prouzrokuje štetu velikih razmjera,
- na način da prouzrokuje gubitak posla, nižu poziciju u poslu ili razvod.

To znači da novčana kazna i diskvalifikacija nijesu primjenjive u slučaju klevete. U skladu sa Krivičnim zakonikom, kleveta počinjena putem medija ne spada u specijalnu kategoriju, sud ne razmatra sredstva putem kojih je počinjena kleveta već posljedice.

Krivični zakonik, izmjenama i dopunama iz 2009. godine predviđa striktno mjere za javnu klevetu na osnovu rase, nacije, nacionalnosti, boje kože, rodne ili etničke pripadnosti. Za ovo krivično djelo predviđene su zatvorske kazne od jedne do pet godina.

Pored toga, Građanskim zakonikom predviđena je zaštita ličnosti, odnosno pravo svakog lica na zaštitu ličnosti, posebno života i zdravlja, građanskog i ljudskog dostojanstva, privatnosti, imena i ličnih karakteristika.

U tom smislu, svako fizičko lice ima pravo da traži zaustavljanje neopravdanog kršenja njegovih prava, otklanjanje posljedica kršenja, te da dobije odgovarajuću satisfakciju. U slučaju da je dobijena satisfakcija nedovoljna, naročito kada je dostojanstvo čovjeka i položaj u društvu značajno umanjeno, oštećeni ima pravo na naknadu nematerijalne štete.

SLOVENIJA

U Sloveniji, kleveta je krivično djelo. Krivični zakon Republike Slovenije²⁸ predviđa novčanu ili zatvorsku kaznu do tri mjeseca za svakoga ko uvrijedi drugu osobu. Ukoliko je uvreda počinjena putem štampe, radija, televizije ili drugog sredstva javnog informisanja ili na javnom skupu, počinitelj će biti kažnjen novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

Novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci kažnjava se osoba koja za nekoga iznese ili prenese tvrdnju, za koju zna da je netačna i koja može škoditi njegovoj/njenoj

---

²⁸ Penal Code (*Official Gazette of the Republic of Slovenia, No. 63/94, 70/94 - amendment, 23/99, 40/04 and 95/04*) <http://www.policija.si/eng/images/stories/Legislation/pdf/CriminalCode2009.pdf>

časti ili ugledu. Ukoliko je ovo djelo počinjeno putem štampe, radija, televizije ili drugog sredstva javnog informisanja ili na javnom skupu, počinilac će biti kažnjen novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

Novčana kazna ili kazna zatvora do tri mjeseca predviđena je za iznošenje i pronošenje tvrdnji koje se tiču ličnog ili porodičnog života druge osobe a koje mogu da škode časti ili ugledu te osobe. Ukoliko je to djelo počinjeno putem štampe, radija, televizije ili drugog sredstva javnog informisanja ili na javnom skupu, počinilac će biti kažnjen novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci. Ukoliko iznesena tvrdnja može da prouzrokuje ozbiljne posljedice oštećenome, počinilac će biti kažnjen novčanom ili zatvorskom kaznom do jedne godine.

Krivični zakon Republike Slovenije predviđa novčanu kaznu ili kaznu zatvora do tri mjeseca za osobu koja kleveta drugu osobu tvrdeći da je počinila krivično djelo ili bila osuđena za to djelo, u cilju izlaganje preziru te osobe, kao i za osobu koja tu tvrdnju prenosi trećoj osobi, sa istom namjerom. Ukoliko je to djelo počinjeno putem štampe, radija, televizije ili drugog sredstva javnog informisanja ili na javnom skupu, počinilac će biti kažnjen novčanom kaznom ili kaznom zatvora do šest mjeseci.

Novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine predviđena je za sve prethodno navedene radnje usmjerene protiv Republike Slovenije ili Predsjednika Republike Slovenije, u pogledu vršenja njegovih dužnosti, kao i radnje usmjerene protiv međunarodnih organizacije, strane države, njenog predsjednika ili diplomatskog predstavnika. Ista kazna predviđena je za javno skrnavljenje zastave, grba ili himne Republike Slovenije, kao i skrnavljenje zastave, grba ili himne strane države ili obilježja međunarodnih organizacija.

Novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine predviđena je za sve prethodno navedene radnje usmjerene protiv slovenačkog naroda ili protiv mađarskih ili italijanskih nacionalnih zajednica koje žive u Republici Sloveniji.

SRBIJA

U Srbiji kleveta je dekriminalizovana izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika, ali je uvreda ostala krivično djelo za koje je predviđena zatvorska ili novčana kazna.

Krivični zakonik Republike Srbije²⁹ predviđa da ko uvrijedi drugog, kazniće se novčanom kaznom od 20 do 100 dnevnih iznosa ili novčanom kaznom od 40.000 do 200.000 hiljada dinara. Ukoliko je uvreda počinjena putem štampe, radija, televizije ili sličnih sredstava ili na javnom skupu, počinilac će se kazniti novčanom kaznom od 80 do 240 dnevnih iznosa ili novčanom kaznom od 150.000 do 450.000 dinara. Ukoliko je uvrijeđeni uvredu uzvratio, sud može obije ili jednu stranu kazniti ili osloboditi od kazne. Počinilac neće biti kažnjen ukoliko je izlaganje dato u okviru ozbiljne kritike u naučnom, književnom ili umjetničkom djelu, u vršenju službene dužnosti, novinarskog poziva, političke djelatnosti, u odbrani nekog prava ili zaštiti opravdanih interesa, ako se iz načina izražavanja ili iz drugih okolnosti vidi da to nije počinio u namjeri omalovažavanja.

Takođe, u skladu sa Krivičnim zakonikom Republike Srbije, ko iznosi ili prenosi bilo koju informaciju iz ličnog ili porodičnog života nekog lica koja može škoditi njegovoj časti ili

---

²⁹ Krivični zakonik ("Sl. glasnik RS", br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 i 108/2014) http://www.paragraf.rs/propisi/krivicni_zakonik.html

ugledu, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do šest mjeseci. Ukoliko je to djelo počinjeno putem štampe, radija, televizije ili sličnih sredstava ili na javnom skupu, počinitelj će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine. Ukoliko je ono što se iznosi ili pronosi dovelo ili moglo dovesti do teških posljedica za oštećenog, počinitelj će se kazniti zatvorom do tri godine. Za iznošenje ili pronošnje ličnih ili porodičnih prilika, koje je počinjeno u vršenju službene dužnosti, novinarskog poziva, odbrani nekog prava ili pri zaštiti opravdanih interesa, počinitelj se neće kazniti, ako dokaže istinitost svog tvrđenja ili ako dokaže da je imao osnovanog razloga da povjeruje u istinitost onog što je iznosio ili pronosio.

Zakon predviđa da ko javno izloži poruzi Srbiju, njenu zastavu, grb ili himnu, kazniće se novačnom kaznom ili zatvorom do tri mjeseca.

Za izlaganje poruzi lica ili grupe zbog pripadnosti određenoj rasi, boji kože, vjeri, nacionalnosti, etničkog porijekla ili nekog drugog ličnog svojstva, predviđena je novčana kazna ili zatvor do godinu dana.

Za izlaganje poruzi strane države, njene zastave, grba ili himne, predviđena je novčana kazna ili zatvor do tri mjeseca. Ista kazna važi i za javno izlaganje poruzi Organizacije ujedinjenih nacija, Međunarodnog crvenog krsta ili druge međunarodne organizacije čija je Srbija član.

Za izlaganje poruzi Srbije, njene zastave, grba ili himne ili strane države, njene zastave, grba ili himne počinitelj neće biti kažnjen ukoliko je izlaganje dato u okviru ozbiljne kritike u naučnom, književnom ili umjetničkom djelu, u izvršavanju službene dužnosti, novinarskog poziva, političke djelatnosti, u odbrani nekog prava ili zaštite opravdanih interesa, ako se iz načina izražavanja ili iz drugih okolnosti vidi da to nije počinio u namjeri omalovažavanja ili ako dokaže istinitost svog tvrđenja ili da je imao osnovanog razloga da povjeruje u istinitost onoga što je iznosio ili pronosio.

UJEDINJENO KRALJEVSTVO

U Ujedinjenom Kraljevstvu, kleveta je dekriminalizovana 2009. godine, tako što je u novembru 2009. godine, Parlament Ujedinjenog Kraljevstva usvojio je Zakon o kleveti koji pokriva Englesku, Vels i Sjevernu Irsku, a stupio je na snagu dva mjeseca nakon usvajanja.³⁰

Kraljica je, 9. maja 2012. godine, međutim, najavila usvajanje novog Zakona o kleveti³¹ koji je donijet i stupio je na snagu 2013. godine. Zakon o kleveti predviđa da neka izjava nije klevetnička osim ako je njeno objavljivanje izazvalo ili je izvjesno da će izazvati ozbiljnu povredu ugleda tužitelja. Istovremeno, povreda ugleda lica koje se bavi profitnom delatnošću, ne smatra se „ozbiljnom povredom ugleda“ osim ako je izazvala ili je izvjesno da će izazvati ozbiljne finansijske gubitke za to lice.

---

³⁰ CDMSI(2012)Misc11Rev2, Ibid.

³¹ Defamation Act 2013 http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/26/pdfs/ukpga_20130026_en.pdf

Izvori informacija

1. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf
2. Council of Europe, Study on the alignment of laws and practices concerning defamation with the relevant case-law of the European Court of Human Rights on freedom of expression, particularly with regard to the principle of proportionality, CDMSI(2012)Misc11Rev2
3. [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/CDMSI/CDMSI\(2012\)Misc11Rev2_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/CDMSI/CDMSI(2012)Misc11Rev2_en.pdf)
4. Code penal Belgium <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/16036/preview>
5. Defamation Act 2013 UK http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2013/26/pdfs/ukpga_20130026_en.pdf
6. Ditertr, Žil, Izvodi iz najznačajnijih odluka Evropskog suda za ljudska prava, Službeni glasnik, Beograd, 2004
7. Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ број 37/96). Закон за изменување и дополнување на Кривичниот законик („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/99, 4/02, 43/03, 19/04, 81/05, 60/06, 73/06, 7 /08 , 139/08 , 114/09 година, 51/11, 135/11, 185/2011, 142/2012, 166/2012, 55/2013. <http://www.pravda.gov.mk/documents/KRIVICEN%20ZAKONIK%20precisten%20%20tekst.pdf>
8. Krivični zakonik ("Sl. glasnik RS", br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 i 108/2014) http://www.paragraf.rs/propisi/krivicni_zakonik.html
9. Meeting of the Conference on the Human Dimension of the CSCE, June 1990 http://www2.ohchr.org/english/law/compilation_democracy/csce.htm
10. OSCE, Office of the Representative on Freedom of the Media, Legal Analysis of Law no. 925 of 17 October 2013 concerning the Defamation Legislation in Italy, November 2013 <http://www.osce.org/fom/108108?download=true>
11. Peter Noorlander, Najbolja praksa obezbjeđenja primjene standarda iz prakse Evropskog suda za ljudska prava u domaćem pravnom poretku, Reforma odgovornosti za uvredu i klevetu, Akcija za ljudska prava, Podgorica, 2010.
12. Penal Code (*Official Gazette of the Republic of Slovenia, No. 63/94, 70/94 - amendment, 23/99, 40/04 and 95/04*) <http://www.policija.si/eng/images/stories/Legislation/pdf/CriminalCode2009.pdf>

13. Penal Code of Estonia, consolidated text 15 July 2013 Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12) <http://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon>
14. Recommendation 1814 (2007), 4 October 2007
<http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta07/erec1814.htm>
15. Resolution "Towards Decriminalisation of Defamation", 4 October 2007
<http://assembly.coe.int/main.asp?Link=/documents/adoptedtext/ta07/eres1577.htm>
16. Zakon o zaštiti od klevete (*Službene novine Federacije BiH*», broj 19/03 i 73/05)
<http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/zakoni/2003/zakoni/13bos.htm>

Presude Evropskog suda za ljudska prava

Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva, 7. decembar 1976, serija A br. 24, stav 49

Bergens Tidende i drugi protiv Norveške, 2. maj 2000. godine

Prager i Oberschlick protiv Austrije, 26. april 1995. godina, serija A, broj 33, stav 38